

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO II. — ŠTEV. 40

NOVO MESTO, 6. OKTOBRA 1951

ČETRTLETNA NAROČNINA 75 DIN

IZHAJA TUDEN KO

MARŠAL TITO NA VELIKEM ZBOROVANJU V ČAČKU

Danes so z nami vsi napredni ljudje po vsem svetu

Na svojem potovanju po Srbiji je našal Tito obiskal tudi Užice in Čačak. Povsod mu je prirejalo ljudstvo veličaste sprejeme, deset in desettisoč so prihajali od blizu in daleč, da so slišali njegove besede. Tudi v Čačku je maršal Tito pozval vse prebivalce, ki se lahko ločijo od svojih domov, da bi pomagali graditi najvažnejše objekte naše prve petletke. Potem pa jim je med drugim dejal tudi tole:

KMETIJSTVO JE V JUGOSLAVIJI ENA IZMED NAJVAŽNEJŠIH PANOG GOSPODARSTVA

»Za nas v Jugoslaviji je kmetijstvo ena izmed najvažnejših panog gospodarstva. O tem sem že večkrat govoril, zdj se mi pa, da še ni bilo dovolj in da bom moral o kmetijstvu še govoriti. O tem govorim zato, ker se je tudi že v delu zahodnega časopisa, ali iz nevednosti ali s slabim namenom, tega ne vem, začelo pisati o tem, češ da se naši kmetje upirajo novi oblasti, da ne izpolnjujejo obveznosti glode odkupa, da so proti zadrugam, z eno besedo, da hočejo ostati pri starem, ki je bilo prej. Mislim, da je to največje obrekovanje

Od tedna do tedna

Svetovna pozornost se je v zadnjih dneh obrnila na živahno politično propagando, ki so jo sprožili na Angliškem pred volitvami novega parlamenta. Gre za tehtanje moči laburistične — delavske stranke, ki je zdaj na vladi, kateri pa postavlja v javnosti vedno večje zahteve stranka torijevec — pristave bivšega predsednika vlade Churchilla. Vladna stranka laburistov je imela zdaj komaj debrega pol ducata pristave več kakor opozicija Winstonova Churchilla. Njihova majhna večina je povzročala v zadnjem času vedno več napadov opozicije, ki pravi v predvolitni propagandi, da bo dobila vsaj 100 mandatov ali sedežev v parlamentu več kakor angleška delavska stranka. Odločitev bo padla na volitvah 25. oktobra. Torijevec obetajo po svoji morebitni zmagi, da bodo razveljavili podražavljenje železarske industrije in spet pritegnili privatne kapitaliste k udeležbi v javnem prometu.

To, kar so dosegli laburisti v zadnjih šestih letih, bi bilo z njihovo izgubo na volitvah uničeno, hkrati pa bi z mrga Churchillovih pristave pomenila resno zavoro za sedanji napredni razvoj Anglije. Predsednik vlade Attlee pa je na nekem nedavnem govoru poudaril, da bodo laburisti po zmagi na volitvah zahtevali še bolj načrtno gospodarstvo, delitev bogastva z napredno lestvico obdavčenja in resnično demokratično delitvijo premoženja. Prav tako je izjavil predsednik vlade na nekem predvolitnem zborovanju: »Razumemo želje azijskih narodov, da hočejo zavzeti svoj položaj med ostalimi narodi na svetu in ugodili smo tej želji. To nam včasih zamergo. Toda vsaka staromodna politika evropske nadvlade v Aziji bi bila obsojena na popoln neuspeh.« Angliški opoziciji pomaga v njeni propagandi dejstvo, da imajo n. pr. v bogati Angliji še vedno — živilske nakaznice. Vlada in opozicija pa se zavedata, da pri oboroževanju ne sme biti Anglija polovičarska, ker je nevarnost za svetovni mir zelo resna. Odločitev angleških državljanov za napredke in laburistično stranko oziroma za »Anglijo močne roke« s Churchillom na čelu bo nadvse pomembna.

Pogajanja na Koreji so v zadnjih tednih stopila v ozadje. Od časa do časa govornijo poročila z boljše okoli 38. vzporednika o večjih in manjših medsebojnih spopadih, po radiu pa si očitata obe stranki, da »išče nasprotnik propagandno odskočno desko« in valita zato krivdo za zastoje druga na drugo. Zaostrijo pa se je medtem vprašanje perzijskega petroleja, ki je prišlo celo pred Varnostni svet Organizacije združenih narodov.

Preteklo soboto je bilo v Beogradu zaključeno IV. redno zasedanje Ljudske skupščine FLRJ, ki je potrdilo vse odločbe, ki jih je izdal Prezidijski Ljudske skupščine FLRJ med tretjim in četrtim zasedanjem Ljudske skupščine. Na zadnji seji je govoril tudi tovariš Edvard Kardelj, ki je na vprašanje ljudskih poslancev o stališču jugoslovanske vlade glede Svobodnega tržaškega ozemlja poudaril, da je revizijska mirovna pogodba z Italijo za našo državo zelo velika pomena. Tovariš Kardelj za svoje pomembne besede o razmejitvi Svobodnega tržaškega ozemlja zaključil takole:

»Če obstoji želja, da se tržaško vprašanje zares reši, potem se je treba lotiti reševanja tega vprašanja brez propagandnih kampanj in prevračanja etničnega načela, pač pa z mnogo realizma in resnično željo, da bi prišlo do sporazuma.«

naših kmetov. Na drugi strani pa mislim prav tako, da so posamezni kmetje, ki niso dovolj razumeli duha današnjih dni. Hitro stopamo na vseh ortah po svoji novi poti in seveda ne moremo v kmetijstvu iti po stari. Tudi naše kmetijstvo zahteva svoj novi tir, svojo novo smer ter mora biti dvignjeno na višjo stopnjo v načinu obdelovanja in tudi drugače.«

Tovariš Tito je nato podčrtal, da so potrebna kmetijstvu materialna in tehnična sredstva, ki bodo omogočila našemu kmetu prehod na moderno obdelovanje zemlje. Obdelovanje zemlje na starodaven način zahteva mnogo več delavcev, delovne sile pa nam primanjkuje v industriji. S tem, da bomo pomagali kmetom s stroji, se bo povečala proizvodnja in prehrana vseh zaposlenih ljudi, hkrati s tem pa se bo sproščala tudi delovna sila za industrijo. Nato je maršal Tito nadaljeval:

S tem v zvezi je tudi problem zadržništva. Mi se nismo lotili ustanavljanja zadrug zato, ker bi bili hoteli napraviti iz kmeta kolektivca, ki bo jedel iz kotla in ki se bo moral v teh zadrugah podrediti diktatu. Kakor nam nekateri podtikajo. Ne, ustanavljanje zadrug je življenjsko vprašanje nove socialistične Jugoslavije in se mu nikoli ne moremo odreči. Pri tem lahko povem samo to, da zadržništva ni mogoče ustvariti čez noč, v enem ali dveh letih, ker je vprašanje ustanavljanja socialističnega gospodarstva v kmetijstvu pravzaprav prevzemanje naših ljudi na vasi. Postopoma moramo dvigniti zavest naših delovnih kmetov in doseči, da bodo razumeli, da je socialistični način kmetijske obdelave mnogo koristnejši zanje in za vso skupnost. Zato smo tudi določili več kategorij zadrug. Tu pa moramo samokritično opozoriti na to, da je naša krivda, ker smo bili mi zgoraj premalo budni in smo dovolili, da so nekateri voditelji spodaj prehitro šilili ustanavljanje zadrug tudi tam, kjer za to ni bilo pogojev. Ti ljudje so menili, da je treba ustanoviti čim več zadrug, niso pa dovolj računali s tem, če bodo te zadrug sposobne za življenje ali ne; če bodo lahko zgled, če bodo moglo otipljivo pokazati kmetu, da mu bo v njih boljše, kot pa če bi ostal sam zase. Napaka je bila, kot sem že dejal tudi v tem, da so zadrug ustanovili tudi v pasivnih krajih, kjer ni bilo nobenih objektivnih možnosti za njihov razvoj. Tega nismo hoteli. Mi smo hoteli, da bi postopoma prešli v zadržništvo, zaradi tega smo tudi ustanovili tri kategorije zadrug.

Maršal Tito je nato poudaril, da se ne bomo odrekli zadrugam, pač pa da bomo vztrajno dokazovali praktične ugodnosti in smotnost ustanavljanja zadrug. Opozoril je nato na zlobno kleветanje, češ da so zadrug ustanovljene zato, da bi država laze molza kmete in dajala pridroke delavskemu razredu. Naši delavski razred je večerjal prišel iz vasi in bo še nadalje prihajal iz vasi, ker naša vas ne more prehraniti vseh, kot je treba, in morajo ljudje v industriji. Koristi delavcev pa se v novi Jugoslaviji ne križajo s koristmi kmetov, pri nas gre samo za delitev dela! Tovariš Tito je ponovno poudaril, da v Jugoslaviji ni nobenega razreda, ki bi izkoriščal svoje položaje na račun drugega razreda, to pa zato, ker smo odvrгли ruske metode izkoriščanja.

Ko je nadaljeval o demokraciji v Jugoslaviji in o pomoči, ki jo dobivamo iz tujine, je maršal Tito poudaril, da gre danes pri nas samo za to, da najdemo pravo in najlažjo pot za naše ljudi, najbolj humano pot pri graditvi socialistične države, saj surovost in teror nista lastna socialističnemu razvoju. Naša revolucija se ni zaključena, zaključeno je le njen oborožen del. Sedanje razdobje naše revolucije je najmanj kravovo, seveda pa za sovražnike, ki delajo proti koristim milijonov naših ljudi, ne sme biti priznana.

NAJHJUSE RAZDOBJE SMO ZE PRESLE!

Maršal Tito je o pomoči, ki jo dobivamo od zahodnih narodov, dejal med drugim tudi tole:

UPRAVA ZADRUŽNEGA DOMA V TREBNJEM

vas vabi na

otvoritev zadružnega doma

ki bo v nedeljo, 7. oktobra ob 9. uri dopoldne v Trebnjem

Popoldne ob 13. uri

velika vinska trgatev

S kulturnim sporedom nastopi »RUDAR« iz Krmelja. — Godba — ples — prijetna zabava

V NEDELJO VSI V TREBNJE!

»Zahodni narodi nam dajejo svojo pomoč in nam jo bodo brčkone še dajali, ker jo potrebujemo. Vedo, da imajo v naši državi prijatelja in zaveznika v boju za ohranitev mira, v boju za urejevanje vseh mednarodnih vprašanj na miren in pravičen način, v boju za neodvisnost malih narodov. V tem nam imajo na svoji strani kot zaveznike in ostali homo zvesti zaveznički teh držav, dokler one tako gledajo na te stvari, dokler ravna jo tako, kakor govore, oziroma dokazujejo to z dejstvi. V sedanjem obdobju, ko gre za bitni ali ne biti, ko gre za to, da nekdo ponovno zgrabi za orožje in poskuša z njimi doseči svoje smotre, smo mi na strani, ki se bori proti metodi, da bi se z vojno urejevala mednarodna vprašanja. Glejte, to sem vam hotel danes povedati in to je tisto, kar noben naš človek ne sme nikdar pozabiti.

Na koncu vam lahko rečem, da smo najhujše razdobje prešli. Naša država danes ni več osamljena. Danes so z nami vsi napredni ljudje na vsem svetu; od tistih na vzhodu nočem govoriti, vendar verujem, da tudi tamkaj ne sovražijo naše države. Vsi napredni ljudje na svetu trepetajo pred izzivanji, pred tistimi, kar bi se utegnilo naši državi pripetiti, in so pripravljeni pomagati nam v vsakem primeru. Vendar smo sposobni sami braniti svojo neodvisnost, če nam dajo sredstva za obrambo in če imamo zadostno moralno podporo. Mi znamo braniti svojo neodvisnost, saj smo jo sami ustvarili in sami jo bomo obvarovali.«

Ljudski poslanci Dolenjske so razpravljali o novih uredbah

Sestanka ljudskih poslancev trebanjskega, novomeškega in črnomeljskega okraja, ki je bil v Novem mestu 26. septembra, se je udeležilo 22 poslancev in namestnikov. Iz kočevskega okraja je bil navzoč ljudski poslanec in predsednik kmečke delovne zadruga Livold tov. Ivan Grabrijan. Sestanek je vodil ljudski poslanec in sekretar okrajnega komiteja KPS Novo mesto tov. Martin Zugalj. Med najvažnejša vprašanja, s katerimi morajo biti ljudski poslanci podrobno seznanjeni sodijo nove uredbe in zakoni, ki bodo v kratkem prišli v veljavo. Zato je prav o teh, posebno pa o novem finančnem sistemu in odmevu, ki ga imajo nove uredbe med delovnimi kolektivi in med kmetovalci, razvila med poslanci živahna razprava.

Mnogi, ki novega plačnega sistema

Zadružni dom v Trebnjem je v ponos vsemu okraju

Leta 1948 so se v Trebnjem lotili zidave zadružnega doma. Ko je dom zraščel do strehe in se pokrpal, so Trebanjci zaspali; zadovoljni so bili, da je reč vsaj pod streho. Pri zidavi doma so pomagali tudi vaščani bližnjih vasi in člani sindikalnih podružnic. Letos pa so dela znova oživela. Navzlic pomankarju delovne sile je priskočil na pomoč ta in oni; predvsem so se odlikovali s pridnostjo cestarji, veliko truda in dela pa je vložil v zadružni dom tudi tovariš Sivko.

Dom je zgrajen. V ponos je trebanjskemu okraju in prebivalcem Trebnja, saj je med najlepšimi domovi na Dolenjskem in zelo dobro urejen. V prizidku ima sodoben trgovski lokal z dvema skladiščema, več pisarn, lepo dvorano, dobre kleti in ostale pritlikline. Skupno ima 11 prostorov; v domu že posluje Okrajna zveza kmetijskih zadrug ter Zadružni sklad okraja Trebnje. Trebanjci pa so z domom pridobili tudi lepo dvorano, ki bo pomagala kraju k večjemu razmahu kulturno prosvetne dejavnosti. Svečana otvoritev doma bo v nedeljo zjutraj, popoldne pa bo velika vinska trgatev s kulturnim sporedom »Rudarja« iz Krmelja.

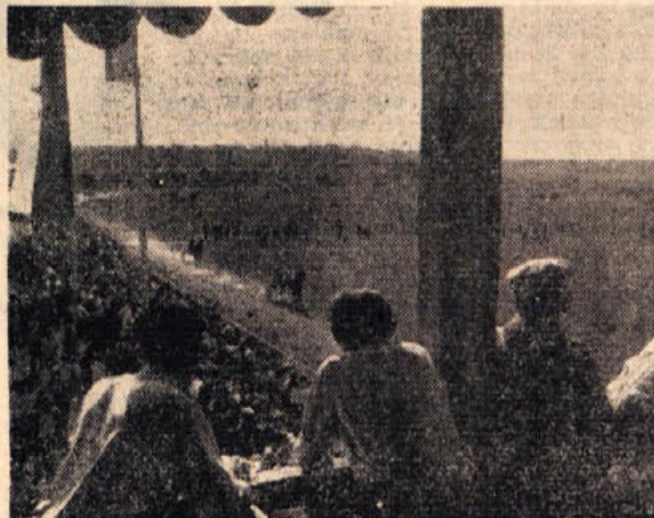
A. Z.

ŠT. JERNEJ V JESENI

Dobro nam je v spominu uspela priridev, ki so jo lani prirideali Sentjernežani. Bila je več kot le priridev — bila je pravi praznik Sentjernejskega polja. Pokazala je na kmetijski razstavi — prvi po osvoboditvi — napredek kmeta in zadržnika. Kmetijski razstavi je bila pridružena vinska, ki je imela morda celo več obiskovalcev kot kmetijska, čeprav je tečilo dobro kapljico tovariš Vodopivec. Na Prežekcu so se zbrali stari borci, mladinci, člani predvojaške vzgoje, pa so jih pozdravili.

Sentjernejskega polja, popoldne pa so tradicionalne konjske dirke pokazale napredek domače konjereje in dolenjskih dirkačev. Množične organizacije v Št. Jerneju so lani med prvimi v okraju pokazale s svojimi pririditvam, da ne kaže čakati samo na navodila od zgoraj temveč da prihajajo najboljše pobude prav iz vrst domačinov samih.

Letos se nam Št. Jernej že drugič predstavlja z vsemi svojimi člani, gospodarskim napredkom, razstavo in jesenskimi konjskimi dirkami. V nedeljo 7. oktobra bo Kmetijska zadruga odprla razstavo novega mošta, grozdja, sadja in kmečkih pridelkov. Popoldne ob dveh bo Klub za konjski šport priridil jesenske konjske dirke. Priridev je organizira Krajevni odbor Zveze borcev, ki je namenil čisti dobiček za spomenik padlim borcem in talcem. Zveze z avtobusi so ugodne. Sentjernežani vabijo tudi tokrat v svojo prijazno sredo vse prijatelje Dolenjske. Med

Pogled s tribune dirkališča v Št. Jerneju

Ob tabornem ognju so obujali junaki narodnoosvobodilne borbe spomine na leta, ko se je v krvi in trpljenju kovala svoboda slovenskega ljudstva. Veliko zborovanje na dirkališču je privabilo h govoru tov. inž. Jožeta Levstika in ostalih množico tisočev iz vseh strani

tom so skromni in nerazgibani — tako vsaj moramo soditi o njihovi »skromnosti«, ko navzlic vabilom in objubam neradi kaj napišejo o sebi, niti jim ni za reklamno, navzlic temu pa pravijo, da grejo s časom in napredkom krepko v korak.

niso pravilno razumeli, so videli pred seboj samo kupe denarja in v tem divj življenjske ravnji. Drugi spet — zlasti taki, ki so udarjeni na spekulacijo — so videli v tem namig za dvig cen in si od tega obetal ugodne kupčije in mastne zaslužke. V glavnem pa se sūčajo vprašanja na vasi in v mestu okoli tega, kako bo sedaj, ko ne bo več zaimčene preskrbe, s socialno šibkimi ljudmi; ali se bodo obrtne storitve podražile, ko na primer vajence in pomočnik ne bosta več v zajamčeni preskrbi, kako bo z obstojem šibkih lokalnih podjetij in podobno.

Navzoči ljudski poslanci in predsednik Vrhovnega sodišča LRS dr. Franc Hočevar je odgovarjal na postavljena vprašanja. Popolnoma napačno je, če si nekdo zamišlja divj življenjske ravnji samo s tem, da bo imel več denarja. Povečati kupno moč s kupom denarja bi bila napačna rešitev, ker moramo računati predvsem na blagovni fond, s katerim razpolagamo. Novi finančni sistem pa ima predvsem namen povečati blagovni fond z večjo proizvodnjo in zniževanjem cen osnovnih življenjskih potrebščin. Današnje količine blaga nam že dopuščajo, da damo vse v pro-

sto prodajo, vendar moramo pametno gospodariti z njimi.

Napačno je tudi čakanje na zviševanje cen. Nasprotno, država bo podvzela nadaljnje ukrepe za zniževanje cen, toda ne z uredbami, temveč s pomočjo socialističnega sektorja in s povečano proizvodnjo. Postopno se bodo zniževale cene tudi industrijskih izdelkov, toda šele takrat, ko bodo cene življenjskih potrebščin dosegle desetkratne predvorne cene. Danes so nekatere potrebine še znatno dražje.

Ljudski poslanci so razpravljali tudi o položaju zadržništva in ustanavljanju novih zadrug, o povečani ponudbi blaga in pridelkov in podobno. V pravico o zadržništvu je zlasti posegel ljudski poslanec in predsednik kmečke zadruga Livold tov. Grabrijan in poudaril velike možnosti razvoja zadrug po uveljavitvi novega finančnega sistema. Predvideva se starostno zavarovanje zadržnikov in več drugih uredb za divj zadržništva.

Na sestanku je bil sprejet sklep, da bo prihodnji sestanek poslancev v Crnomlju, po vsakem sestanku pa bodo obiskali poslanci eno izmed večjih podjetij ali zadrug.

All se v Kočevju nočelo znebiti blata in luž?

Objavljamo pismo, ki smo ga te dni dobili iz Kočevja. Njegova vsebina govori o tem, da v medmestnem tekmo vanju Ormotelj-Kočevje—Novo mesto prebivalci Kočevja ne nameravajo odnesti prvega mesta.

»Vsi, ki živimo in delamo v Kočevju, smo pričakovali hitrejši razvoj obnavljanja in opleševanja našega mesta, predvsem pa večjo pomoč prebivalstva pri tlakovanju ceste skozi mesto. Mislili smo, da je načrt tlakovanja vseh vsem meščanom, ki se želijo iznebiti večnega blata in luž.

Pokazalo pa se je, da obnova občutno zastaja. Na frontnih in sindikalnih sestankih smo se sicer pogovarjali o delu in si zadajali obveze, koliko bo posameznik doprinesel, da bo delo na cesti znova oživelo. Na mestnem odboru Fronte so tovariši mislili, da dela večina prebivalcev v podjetjih in da bodo zato sindikalne organizacije s pomočjo OF skrbele za redno pomoč pri delih na cesti. Za vsako podjetje je bil zadolžen sindikalni odbornik, ki bi moral skrbeti, da bi se članstvo njegove podružnice na določen dan v tednu odzvalo vabilu na prostovoljno delo. Človek bi pričakoval, da se bo ob taki organizaciji vsako popoldne ljudi kar trlo na cesti. Vendar žal ni tako. Zakaj? V mestu ne manjka dobrih članov OF in sindikatov, saj so prav ti naredili doslej že 3800 prostovoljnih ur na cesti. To pa so le vedno eni in isti, ljudje pa, ki imajo dovolj časa, a malo smisla za skupnost in napredek, pa se jim celo posmehujejo.

Slabost za tako stanje tiči nadalje v odbornikih množičnih organizacij v mestu. Tako je n. pr. tajnik sindikalne podružnice Mestnih podjetij Vukan zadolžen, da bi enkrat na teden obvestil člane svoje podružnice o sklepih, ki jih

je sam pomagal sprejemati. Je pa proti prostovoljnemu delu; ljudje, ki delajo na cesti, članov te sindikalne podružnice sploh ne poznajo. Navzlic temu, da bi tudi tovariš Vukan lahko prišel kdaj na cesto, ga tam še nismo videli. Tovarišu iz okrajnega odbora OF, ki ga je opomnil na njegove dolžnosti, je prekinil telefonski pogovor s tem, da je enostavno odložil slušalko. Mar je to odnos do skupnosti in odnos do okrajnega odbora Fronte v Kočevju?

Za prostovoljno delo sindikalne podružnice OZKZ je zadolžen tov. Lukežič. Niti on sam, niti njegova podružnica doslej še nista bila na prostovoljnem delu, medtem pa se precej zanima za razne izlete na Brezje in uporabljiva v te namene tudi tovarni avtomobil...

Ljudje v Kočevju pa se sprašujejo: ali ni dolžnost vseh, da bi se zanimali za skupne interese? Mar ni dolžan prispevati vsak po svojih močeh, da nam bo jutrišnji dan boljše in lepše? Cesta bo koristila vsem, ne samo tistim, ki so doslej že z delom pokazali, da res želijo napredek Kočevja. Omenjenim tovarišem — in še marsikomu drugemu — je morda težko prijeti za kramp in lopato, čeprav so včasih krepko mahali s tem orodjem in si služili kruh, danes pa podcenjujejo telesno delo naših delovnih ljudi. Če pa delajo s ponosom na cesti tudi predstavniki naše ljudske oblasti, Partije in raznih organizacij — naj navedem le nekaj imen: Derenda, Karničnik predsednik MLO, Aškerc, Vičovič, funkcionarji okrajnega komiteja KPS, Fronte itd. — ter mnogi zavredni prebivalci našega mesta, upamo, da bi lahko izpremenili svoj odnos do dela tudi tisti, ki so doslej stali ob strani.

V Kočevju bo stanje boljše, če bomo delali vsi, ne pa samo nekateri!

NEIZPROSEN BOJ TUBERKULOZI MORILKI ČLOVEŠTVA!

Vsako leto se pojavijo po vsej naši domovini lupaki z dvojnimi krizem kot glasniki protituberkulozne tečaje. Organizator tega tedna je protituberkulozna sekcija Rdečega križa, ki ima že po vseh okrajih in večjih centrih svoje odbore, v katerih so zastopani predstavniki zdravstvene in socialne skrbi, svetovalne službe in vseh masovnih organizacij. Vsi ti ljudje so prevzeli naloge, da stalno, ne samo v času protituberkuloznega tedna, pomagajo pri zatiranju tuberkuloze v čam večjem obsegu po vseh plemenitih naših Rdečega križa.

Protituberkulozni teden je samo čas, ko se to delo sekcije izrazi s posebnim poudarkom kot vidna manifestacija sicer tihega, a vedno valujočega, pa čeprav posamično najneznačajnejšega delovanja za dobro tuberkuloznih bolnikov.

Kako globoko in vsestransko se zaveda tuberkuloza v življenje narodov, vidimo iz dejstva, da nekdanja protituberkulozna liga navzlic ogromnim materialnim sredstvom, s katerimi je razpolagala, ni bila v stanju vzpostaviti zadostno mrežo dispanzerjev, da bi mogla zajeti celotno borbo s tuberkulozo. Gigantskemu nasprotniku liga sama ni mogla biti kos. Po osvoboditvi je vso skrb protituberkulozne službe prevzela država, vzpostavila široko razpredeno mrežo antituberkuloznih dispanzerjev, obnovila in dogradila lepo število zdravilišč, specialnih bolniških oddelkov in okrevališč za tuberkulozne in kot višek uvidenosti za smotno zatiranje tuberkuloze izdala zakonito odredbo o brezplačnem zdravljenju tuberkuloze. Kaj pomeni ta zakon, se dobro zavedajo prizadeti bolniki oziroma njihove družine, ki niso več žrtve materialnega izžemanja zaradi dolgotrajnega zdravljenja. Neprimerno lažje pa je tudi zdravniku, ker mu vrašanje »kdo bo plačal« več ne prekriva načrtnega zdravljenja.

Lep primer povojnega razvoja protituberkulozne službe imamo v naših okrajih. V začetku 1948. leta je na nezlorajani ledini zrastel najprej novomeški, nato kočevski in črnolajski protituberkulozni dispanzer. Sedaj je tudi že vse pripravljeno, da začne posloovati dispanzer v Žužemberku; vedno bolj se kaže potreba za uresničenje vzpostavitve dispanzerja še v Trebnjem. Pod primitivnimi pogoji dela, predvsem zaradi vrašanja dispanzer-

ni lahko, saj mora zasledovati posameznega bolnika prav na vsakem koraku. Zdravstvena prosvetitev obolenega in vsaj najbližje njegove okolice je večinoma uspešna, včasih pa naleti na trd oreh, zlasti kadar je v vrašnju razkuževanje in higijenska ureditev domov.

Novomeški dispanzer ima kot centralni antituberkulozni dispanzer za pet okrajev poleg ostalih nalog strokovno metodološkega značaja že montiran adapter, ki čaka samo še končne ureditve pomožnih naprav. S tem bo omogočeno fluorografiranje, to je množično rentgensko slikanje pljuč na filmskem traku. S pomočjo fluorografiranja bo delo še hitreje.

Kot najuspešnejši in množično izvedljiv način zatiranja tuberkuloze je bilo besežiranje, to je zaščitno cepljenje proti tuberkulozi, v naših krajih že dvakrat izvajano in je velik del prebivalstva — ki je po zakonu obvezen, da se cepi proti tuberkulozi (vse prebivalstvo od novorojenčka do 25 leta starosti) že zajet. Je še nekaj nagajatev in strahopetev, pa bodo se v toku te jeseni in zime vsekakor popustili in omogočili, da se v popolnosti izvede ta množična, res nenevarna, za zatiranje tuberkuloze pa odločilna akcija.

Zaradi pomanjkanja prostorov v Novem mestu ni mogoče urediti posebnih čakalnic za dojenčke in male otroke. Zato pa je določen poseben dan za pregled otrok (ob torkih) tako, da se izognemo nevarnosti okuževanja v prestani čakalnici. Sami od sebe so začeli bolniki, ki se v dispanzerju zdravijo s pnevmotorakso, uporabljati kot čakalnico malo vrtno lopo ob zgradbi, v kateri je dispanzer, in s tem nakazali nujnost, da se jim uredi posebna čakalnica. Na ta način bi rešili več zelo pe-

Tuberkuloza (jetika) je med najstrašnejšimi sovražniki človeštva. Borba proti njej mora biti zato skrb vseh državljanov. Navse, ki jih dobijo bolniki in njihove družine v dispanzerju za domače zdravljenje in za zaščito, je treba uresničevati vedno in povsod. Strokovno osebje ne more vsak dan po vsej Dolenski izvajati vseh nalog ter jih nadzirati. Zato pa se obrača Rdeči križ po svoji protituberkulozni sekciji

Veža pljučnega oddelka (nove bolnišnice) v Novem mestu

in njenih članih na vse množične organizacije in na slehernega prebivalca, da vsak po svoji sposobnosti in znanju, predvsem pa z dobro voljo, sodeluje v tej ogromni borbi.

Do'eniske ceste vpijejo po cestarij

»Dobro se drži, da mi ne skočiš za vrat med vožnjo!« me je opomnil prijatelj-motorist, ko me je neki dan vzel na kolo ter sva se odpeljala proti Dvoru. Prav je imel. Jame na cesti so take, da se jim ob najbolj počasni in previdni vožnji ne moreš umakniti. Med vožnjo sem imel občutek, da se vozim v letalu; odkakoval sem s se-deža kakor žoga in »plaval« skozi zrak ...

Bodimo odkriti. Naše ceste so v takem stanju, da je nujno treba nekaj ukreniti za njihovo zboljšanje, sicer si bomo polomili vsa vozila, ki nas stanejo tudi sicer veliko več kakor tekoča popravila in vzdrževanje cest.

Nedvomno je ogromno povečan motorni promet na naših cestah eden izmed vzrokov, da so ceste v obupnem stanju. Cestišča naših cest prenesejo brez večje škode do 320 ton dnevne obremenitve, v resnici pa so ceste obremenjene v novomeškem okraju s povprečno 2000 tonami na dan, v kočevskem okraju pa celo s 4000 tonami! Mokre zime in stalni poletni nalivi, predvsem pa — to kar priznajmo — slabo vzdrževanje nam povzročajo na cestah vedno večjo škodo.

Pred vojno je skrbel n. pr. cestar povprečno za 3 do 4 cestišča. Tako dolžino ima tudi danes, promet pa je marsikje desetkrat večji kot nekoč. Prav tako je z gramozom. 30 do 40 kubikov gramozu za kilometer cestišča je včasih zadostovalo, danes pa cestarju še ta količina kamenja ni zajamčena. Gramoz nasipajo marsikje na ceste tudi v suhem vremenu in v tako malih »obrokih«, da nič ne zaleže. Cestni kanali so dostikrat zamašeni in neočiščeni, tako da ob dežju voda enostavno dere

po sredini ceste (n. pr. mimo bolnišnice v Kandiji do mostu čez Težko vodo itd.). Disciplinirani cestarjevi šepa. V novomeškem okraju je le polovica cestarjev res dobrih. Na cesti vidiš vedno ene in iste cestarje. Podjetje za vzdrževanje cestarjev zaposluje cestarje tudi pri številnih drugih delih. V novomeškem okraju so jih poslali n. pr. v — kamnolom ...

Pri »Cegradu« v Novem mestu trdijo, da je glavna pomanjkljivost za sedanje stanje cest pomanjkanje delovne sile za popravila gramozu in motornih vozil za razvažanje kamenja. Podjetje mora skrbeti za ceste petih okrajev, to je za 850 km dolžine poleg stranskih cest, ki jih je pa še veliko več. Za popravila gramozu ima na razpolago samo 8 drobilcev, toda niti enega valjarja, čeprav je včasih imelo tri. V kamnolomu manjka ljudi, pa tudi za cestarsko službo manjka dobrih kandidatov. — Vprašujemo se: ali se tudi v tem podjetju ne bi obnesla decentralizacija? »Cegrad« ima po našem mnenju vsekakor preobširno področje. — Oskrbovalne proge bi morali cestarjem zmanjšati oziroma nastaviti še nekaj dobrih cestarjev. Podjetje za vzdrževanje cest bi moralo dobiti nekaj prednosti pri dodeljevanju delovne sile, cestno nadzorno službo pa je treba poostriiti, vestne cestarje pa nagrajevati po učinku dela! Lepa, napeta cesta, očističeni jarki in propusti itd. — to naj bo merilo za plačo cestarjev!

Ceste so pomembne gospodarske žile našega javnega življenja. Brez njih si naprednega gospodarstva ne moremo predstavljati, zato bo treba bolj kot doslej misliti končno tudi na modernizacijo cestnega omrežja na Dolenskem.

Vedno več pospeševalnih odsekov in več prometa — uspeh boljšane dela splošnih kmetijskih zadrug novomeškega okraja

Izredni občni zbor Okrajne zveze kmetijskih zadrug v Novem mestu je dne 23. septembra pokazal uspešen razvoj zadrug v osemih mesecih letošnjega leta.

Potem ko je bilo spomladaj po sklepu upravnih odborov vključenih 13 splošnih kmetijskih zadrug, ki se niso moge postaviti na lastne noge, je ostalo v okraju 27 splošnih kmetijskih zadrug. Poslovanje v zadrugah se je znatno zboljšalo. To zboljšanje je vidno v ustanavljanju novih kmetijskih pospeševalnih odsekov, v povečanem denarnem prometu, boljšem odkupu in zamenjavi kmetijskih pridelkov ter v okrepljeni finančni stanja zadrug.

Samo žirnovskih odsekov je bilo letos ustanovljenih 12. Poleg teh odsekov bo organiziranih v okraju še deset močnih selekcijskih postal. Kamnita bodo končana vse priprave za vpis živine v rodovnik. Obrtno delavnost v zadrugah se je odlično zboljšala. Do danes obstaja 18 zadrugah obrtnih odsekov: 3 kovski, 2 krojaški, 2 ševaljski, 1 kolarski, 1 šiviljski, 5 mesarskih, 1 zagarski, 1 nekarna in 2 opekarni. Dobro je poslovalo tudi trgovski podjetje, ki je doseglo največji promet v avustu in sicer 22 milijonov din ali 231%. Ako bi podjetje razpolagalo z večjimi skladišči, bi doseglo še večji promet.

V prvem polletju so bile vse zadruge raven Brleca vas, Zbure, Sela-Rateč, Podgrad, Mirna peč in Smolenja vas aktivne. Skupni dohodek vseh zadrug je znašal v tem času 985.000 din, skupna izguba pa 93.000 din. Promet v zadrugah je dosegel 77 milijonov dinarjev.

Izrednem občnem zboru je bilo sprejetih več koristnih sklepov, ki pomenijo nadaljnjo krepitev splošneka zadrugništva:

DOMA IN PO SVETU

Čez noč je postal milijonar trgovski pomočnik Matija Palič iz Križevcev. Mož dela že 30 let v trgovini in ga ljudje dobro poznajo. Pred zadnjim žrebanjem srečje Državne loterije si je kupil v Križevcih srečko št. 146.351. Dosejel v loteriji še nikoli ni dobil večjega dobitka, tokrat pa milijon dinarjev. Ko so ga števili znanci spraševali, kaj bo počel z milijonom, se je nasmehnil, češ da bo denar že znal koristno uporabiti.

Človeštvo in živalski. Izmed drvar, ki imajo največ dnevnikov, vodijo Združene države Amerike s 1.781 dnevniki in 92.300.300 izvodov. Sledi Sovjetska zveza s 31 milijoni izvodov, tretja pa je Anglija z 29.700.000 izvodov dnevne naklade. Po statistiki pride na 1000 prebivalcev v Angliji 600 izvodov časopisov, v Luksemburgu 450, v Avstraliji 425 in v ZDA 337 izvodov.

Na 2 litra žganja — v smrt. Neumno dnevnico stavo je plačal z glavo pred nekaj dnevi izključevalec MLO v Sokobanju. Vlasa Marjanovič v kavarni je razpravjal s prijatelji, koliko žganja lahko človek popije. Bahal se je, da nima toliko denarja, da bi poravnali račun za žganje ki bi ga

med tem so; deleži zadrugnikov se zvišajo od dotedanjih 100 na 200 din. družinskih članov pa od 10 na 20 din; organiziranje desetih selekcijskih centrov; priprave za organizacijo enodnevnih ali dajških tečajev iz raznih panog kmetijstva pri vseh zadrugah v jeseni in pomladi; ustanavljanje hranilnic in posojilnic pri vseh zadrugah; nabava živalskih ambulans (torkarja in požiralne cevi) za vse zadruge; čiščenje in skropilje.

Jože Žgajnar, 60% invalid-dvakratni udarnik

Dela na mladinski progi Dobo-Banjaluka sta se udeležila med drugim Trebančiji tudi invalida Jože Žgajnar iz Rakovnika in Karel Peškur iz Vel. Gabra. Nista bila edina iz Slovenije saj je bilo na progi 31 invalidov, med njimi tudi 90% invalidi, ki so hoteli znova pokazati svojo ljubezen do domovine.

Jože Žgajnar se dela in mladinske proge ni ustrašil, čeprav ima leseno nogo. Vedno je bil v prvih vrstah. Sam pravi takole:

»V borbah za svobodo sem izgubil nogo, zavedam se pa, da naše delo še ni končano. Zelo sem se razveselil obvestila, da bomo šli pomagat tudi mi na progo. Vsi invalidi smo se potrudili, da smo tako pokazali, kaj zmoremo,

nje sadnega drevja in nabava začetnih sredstev; posredovanje zadrug za nabavo in zamenjavo semen zlasti krompirja in še več podobnih sklekov. Ker se rado dozdi, da posamezni uslužbenec v zadrugah zaprejšo kakšno nepravičnost, je bil sprejet sklep, da jamčijo vsaki uslužbenec v zadrugi z desetkratno mesečno plačo za pošteno poslovanje. Uslužbenec pa bodo plačani po učinku dela s pravico udeležbe pri dobičku.

saj je bila naša brigada trikrat udarna. Lepo smo živeli. Poleg dela ni manjkalo kulturnega razvedrila, zaigrali smo tudi Cankarjevega »Hlapca Jerneja« — sami invalidi. Težko nam je bilo ob razhodu s tovariši, saj smo bili mnogi skupaj že v Cankarjevi brigadi, potem na zadržnem tečaju, zdaj pa na progi. Zelim, da bi še delal na progi.« Jože je dobil diplomu za uspešno kulturno delo, bil pa je tudi dvakrat proglašen za udarnika. Njegovi tovariši Peškur je bil za dobro delo poveljav.

»Najlepši spomin bom ohranil vse življenje na brigado invalidov »Franceta Kreseta« — Cobana! Invalidi smo pomagali graditi progo, ki bo čast in ponos vsega našega delovnega ljudstva!«

Iz naroda hlapcev smo postal narod herojev... To potrjujejo znova z delom in s svojimi uspehi vsi slojji državljani nove Jugoslavije. Častno mesto med njimi pa imajo naši invalidi. A. Z.

TUDI V METLIKI RAZPRAVLJAJO O NOvem FINANČNEM SISTEMU

Odbori množičnih organizacij, sindikati in upravni odbori podjetij razpravljajo na sestankih o novem plačilnem in finančnem sistemu. Zivahna razpravljanja so posvečena mnogokje vprašanju, kako bodo v novih pogojih delala manjša in uslužnostna podjetja. Prav gotovo bo treba marsikje zvišati delovno disciplino in kakovost izdelkov. — Na enem izmed takih sestankov je bil izvoljen za delegata II. kongresa sindikatov tov. Jože Šobar, ki ga poznajo delavci in nameščenci kot enega najboljših članov sindikatov v Metliki.

VPISUJMO SE V TEČAJE PRVE POMOČI RDEČEGA KRIŽA!

skih prostorov in osebja, so se hitro razvili — čeprav v prostorih še vedno skromni — funkcionalno dobri dispanzerji, ki so naloge protituberkulozne službe postopoma vedno uspešneje uveljavljali. Od začetnih množičnih rentgenskih pregledov in z njimi zvezanega iskanja tuberkuloznih bolnikov, se je delo v teh ustanovah vedno bolj in vsestransko poglobljalo ter osredotočilo na delo, ki je prava naloga dispanzerja: skrb za samega bolnika, od ugotavljanja diagnoze, načrtnega zdravljenja s vsemi sodobnimi sredstvi, urejanja družbenih odnosov bolnika in drugih socialnih storitev, do prav vseh mogočih in včasih naravnost nemogočih problemov, ki so v zvezi z boleznijo. To delo je vsaj do gotove meje znano prebivalstvu.

Ostale naloge dispanzerja pa so tih, običajnemu obiskovalcu dispanzerja neznan dogajanje, katero pa ni nič manj važno od prednjega, je pa zelo obširno. En sam bolnik sproži nešteto vprašanja, ki so za zatiranje tuberkuloze odločilno važnosti. Predvsem je treba iskati izvor okužbe, kdo se je še lahko od istega izvora okužil, dalje opazovati in to dolgo časa in vse obširneje, koga so ti novi bolniki okužili, kje vse so sejali bolezni. Če se pogloblje samo v to vprašanje, morate poznati, da objektivnemu iskalcu vse to

rečih vprašanj. Novomeška protituberkulozna sekcija je prevzela nase izvršitev večje in solidnejše čakalnice.

Za poslovanje dispanzerja je zelo važna točna evidenca, ki je v naših dispanzerjih na zavidni višini. Brez točne evidence bi se ne znašli v poslovanju s tako številnimi bolniki in vseomogočimi problemi pri vsakem bolniku zlasti zato, ker traja nadzor za vsakega posameznika po več let.

Zdravljenje tuberkuloznih bolnikov se začne po ugotovitvi bolezni v dispanzerju in po prvih storjenih ukrepih po navodilih in pod nadzorom dispanzerja največkrat najprej doma, včasih pa tudi takoj na pljučnem oddelku. Ta oddelek, ki obstoja v novomeški bolnišnici že od leta 1946, je malo poznana širši javnosti, prav dobro pa ga poznajo tuberkulozni bolniki, ki so našli v njem pomoč in pot k ozdravljenju. Prav vsi bolniki, zajeti v naših dispanzerjih — pa tudi od drugod — so zdravljeni na tukajšnjem pljučnem oddelku. Zaradi dolgotrajnega zdravljenja in ker je bolnikov veliko, je število bolniških postelj na sedanjem pljučnem oddelku daleč premajhno. Zato bolniki željno pogledujejo na sedanjem oddelku nasproti ležečo zgradbo novega pljučnega oddelka na Kamnu, v katerem bo za bolnike udobnejše, za negujoče osebje pa ugodnejši pogoji dela.

FRANČEK SAJE:

Kako so dolenski iarovži ustanovljali svojo belo vojsko

(Odlomek iz knjige Belogardizem)

Kaplan Nande Babnik je svojemu pisnu dodal naslednje povelje Janka Debeljaka:

»Kapetan! O uspehu odnosno neuspehu nocojšnje akcije sem v glavnem obveščen od dečka Turka. Glavno je, da je uspelo pravočasno se izvleči iz tega kota. Upam, da si medtem dobil okrepitev z ljudmi s Potov vrha. Danes popoldne pojde od tu voznik s hrano. Turk pojde takoj v Smolenjo vas po štiri lante, ki ga že čakajo tam, in jih bo takoj odvedel nazaj v logor. Če si dobil okrepitev, tako da številno pušk znaša vsaj 25, kreni zvečer v mraku z vodilcem, ki mora priti k tebi iz Mokrega polja odnosno iz St. Jerneja, na Mokro polje, Obkolji vas, z neoboroženimi ljudmi dvigni fante po hišah. Pripravljene so, da se pridružejo, in vsi so oboroženi. S seboj morajo vzeti tudi puškomitraljez. Jih je okrog 30. Geslo: Mitraljez — čelada, s katerim se javljaš po hišah, ker fantje drugače ne verjamejo. Pohiti s tem poslom. Takoj nato udari na vas Loka a od tu na Dolnji Maharovec. Iz Dolnjega Maharovca se vrni na Gradišče. Dvigni vse tri

14

prvo jedro v tem rajonu.«
Babnik je pisal tudi župniku, ki ga Debeljak omenja Stamenkoviču. Ta župnik je verjetno bil Alojzij Lunder iz bližnjih Brusnic ali njegov brat Viktor Lunder, dekan v Kozjem, ki je pred Nemci pribežal v Brusnice, Kaplan Babnik ga je imenoval le »prečastišč, mu najprej sporočilo, da mu bo poslal primeren brevir in nadaljeval:

»...Prosim Vas, pošljite mi gotovo jutri v petek kurirsko s poročilom, ki ga bo poslal komandant oddelka, ki tabori na Potovem vrhu in ki bo šel danes naprej. — Upam, da bo prišlo poročilo od njega do Zentovih pravočasno, da boste že jutri lahko poslali kurirko. Zanesljivo! Poročilo naj ima dobro skrite!!! Če bo že pozno, lahko pri nas v smišelskem samostanu — op. S. F.) prenoči... Okl — 28. V. 42.«
Tako si je Debeljakov in Babnikov štab v smišelskem samostanu de Notre Dame izmišljal bojne načrte zoper slovensko partizansko vojno. Kako in zakaj pa so se drug za drugim izjalovili, je kapetan Stamenkovič — Mirosta po prihodu na Potov vrh 28. maja odkritorodno opisal v svojem zanimivem poročilu Janku Debeljaku:

»Z odredom sem po celonočnem pohodu prišel na Potov vrh. Na poti smo hoteli dvigniti Boričevo, toda nihče
98 Isto.
99 Isto. Na kopiji je pripis s svinčnikom: »G. Rajatelj«

ni hotel iti, niti se niso izdali, kdo je prejel poziv. Na silo sem nagnal enega, ki je uporabil celo uro za pripravljanje, in tedaj je stavil pogoj, da bo šel tudi on, če bodo šli vsi iz vasi. Nagnal sem ga s silo. Rekel je, da bo samo malo večerjal in v tem času je tudi on pobegnili skozi podstrešje. Zalostno. Iz škrjanč je šel samo Turk Miha, ki je dobil nalog s podpisom Bele, da se danes vrne. In vrnil se je, sploh se ni javil. Komaj smo tam dobili eno puško.

Šli smo naprej in na Ruperč vrhu vzeli 3 konje, od katerih smo enega pustili, ker je preveč razgetal in nas izdajal. Sedaj imamo dva konja brez sedel, brez samarjev, ker tega ni bilo tam ...

Kako težko smo marširali, to si morete misliti, in ko smo okrog pol petih prišli na Potov vrh, nas ni nihče poznal, niti ta Zenta.
Od kar smo pobrali one z Vrha in drugih vasi, sem vedno pazil nanje, ker so mi bili sumljivi, tudi danes je eden dvakrat skušal pobegniti. Potem so tudi ostali izjavili, da ne morejo ostati, ker, kakor smo jim rekli, da nas bo veliko, pa nas ni, prišli da bodo, ko nas bo dovolj. Ko sem jih pregovarjal in pojasnjeval, sem poslal obhodno patrolo in ta patrola s puškami je odšla in se ni vrnila. Dezertirala je! Oni so še bolj nadaljevali in tako sem jim

dal na izbiro, da ne bi moral še njih stražiti, ker nimam ljudi niti orožja, in izbrali so, da pojdejo. Če bi jih zadržal, bi potem izkoristili prvo prilžnost in pobegnili.

Zalostno je stanje, toda resnično. Sedaj nas je vsega skupaj 20. Pušk imamo 11.

Fantje niso dobri — vendar so zanesljivi — ker mislijo samo na to, kaj bodo jedli. In to mi ni všeč. In takšno stanje je nastalo, ker niso zadovoljni:

1. s hrano, 2. ker jih je malo, a komunistov mnogo, tudi še boje smrti, 3. ker je akcija prerana ...

Gozdovi v bližini Potovega vrha so majhni in v njih je težko obstati. Poleg tega so redki. Mislim se premakniti v gozd št. Jošta, kjer je malo boljše. Kurir bi moral iti v št. Jošt k Vidmarju št. 15.

Nek fant je rekel, da je v bližnjem gozdu 15 partizanov.

Prosim za nujne nadaljnje ukaze in obrazložitve...«

Ob prihodu na Potov vrh 28. maja zjutraj je Stamenkovičev četniški odred štel 37 ljudi. V nekaj urah je torej tega den dezertiralo že 17 mož. Ostanek odreda, ki ga je po Stamenkovičevem poročilu tudi močno razjedalo nezadovoljstvo, pa je skopnel v naslednjih minutah.

98 Odred. Potov vrh 28. V. 1942. Gospod komandant!... Kapetan Mirosta. 8 črnilom pisan original v Babnikovem arhivu.

Proslavimo 32. obletnico ustanovitve SKOJ

Iz St. Janža na Dolenjskem pišejo ...

Ljudska mladina Slovenije bo v oktobru praznovala 32. obletnico ustanovitve Zveze komunistične mladine Jugoslavije — SKOJ. Mladinski aktivisti se pripravljajo na to s posebnimi prireditvami in proslavami; mnogi so sklenili, da bodo en oktobrski dan posvetili spominu SKOJ. Proslave bodo sicer manjše po obsegu, mladina pa se bo navzlic temu iskreno spominjala ciljev Zveze komunistične mladine Jugoslavije in njene herojske borbe v stari Jugoslaviji, med narodnoosvobodilno borbo in po osvoboditvi.

32. obletnica ustanovitve SKOJ pa ni le praznik naše mladine. Proslavili jo bodo vsi državljani, kakor to velika obletnica tudi zasluži. Slavna je pot SKOJ-ovske organizacije od njene ustanovitve pa vse do skupnega kongresa SKOJ in Ljudske mladine Jugoslavije, ko sta se v jeseni 1948. leta obe organizaciji spojili v enotno mladinsko organizacijo pod vodstvom naše Komunistične partije.

Mnogi člani Partije se z veseljem spominjajo časov, ki so jih preživetli v Skojevske vrstah. Radi pripovedujejo o delu SKOJ, o delu grupe, v kateri so delali in v kateri ni bilo naloge, da je ne bi mogli izvršiti. Ze v stari Jugoslaviji so se člani SKOJ borili proti izkoriščevalskim klikam, učili so mladino iskrenosti, borbenosti, poštenja, vzgajali so tovariša v svobodoljubne državljane, ki so bili na vsakem koraku pripravljani za borbo in zaščito pravic delovnih ljudi. Svoboda in domovina so ljubili Skojeveci navduša na svetu.

Ceprav je bila v stari Jugoslaviji Skojevska organizacija šola mladega kadra in pomemben rezervar Partije, je tedanje vodstvo CK KPJ pod vodstvom sekretarja Goršiča leta 1935 sklenilo, da se razpusti SKOJ. Revolucionarnost mladine ni bila več zaviračem v takratnem vodstvu Partije. Razpustitev organizacije pa je bila samo na papirju. SKOJ je delal naprej, čeprav brez vodstva v urhu. Ko pa je prevzel vodstvo v CK tovariš Tito, je SKOJ znova zaživel. Njegov sekretar je postal narodni heroj Ivo Lola Ribar. Vrste komunistične mladine Jugoslavije so se razširile in industrijo, šole, vasi, mesta, kratka poudarjam, kjer je živele in delala mladina. Mladi, toda predani Skojevcu so razširjali revolucionarni duh med mladino in jo tako pripravljali za oboroženo vstajo.

Ob kapitulaciji stare Jugoslavije so Skojevci zbirali orojke, municijo in drug material za borbo proti okupatorjem. V oboroženi vstaji je Skojevska

Tako »pomoc« dijaki hvaležno odklanjajo

Učenka II. letnika učiteljske šole Krško ob začetku kolenske leta ni mogla dobiti stanovanja v smihelu, ker je bil dom že prenapolnjen. Zato je sama začela iskati stanovanje pri novomeških gospodarjih.

Ze v eni prejšnjih številki je »Dolenjski list« povabil novomeške gospodinjice k razumevanju in pomoči dijakom, ki nujno potrebujejo stanovanja. Nekatere gospodinjice so to pravilno razumele, nekatere pa so jim hotele na račun dijakov okoristiti in so jim navdušile za sprejem na stanovanje nesprejemljive pogoje.

F. S. iz ulice Pot v mlín 8. je našela dijakinjo Krže pogoje, pod katerimi bi jo bila pripravljena vzeti na stanovanje in hrano. Poleg 400 din mesečne stanarine bi morala Kržetova sama kupovati vso hrano zase in jo oddajati gospodinjici. Do tu bi bila stvar v redu, vendar pa je tem ni bila zadovoljna. Za vsak dan je zahtevala okoli 2 metra drva, 30 kg bele moko, 10 kg kase, 10 kg fišola, 10 kg masti, 10 kg jasnovina, 30 kg krompirja, 100 jajc in 150 kg krompirja. Če bi vse to kupili po prostih cenah, bi morali starši Kržetove plačati najmanj 24.000 dinarjev.

Ali je to socialna pomoč dijakom? Vsekakor si mora danes vsaka gospodinja poleg predmetov za namočeno preskrbo, nabaviti tudi nekaj živil na prostem trgu, vendar pa ni treba pretiravati. Na ta način bi oskrba samo ene dijakinje stala staršom najmanj 30.000 dinarjev. Kje pa je še obseka, obutev, šolske potrebščine in vse drugo!

V. M.

NOVE KNJIGE

Ivan Cankar: Jaz, bratje, pa vem za domovino. Izbor črtic, povesti in odlomkov. Uredila Erna Musar, opremila Marjana Feldin. Izdala založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani.

organizacija odigrala navdušeno pomembno vlogo. Tovariš Tito je dejal, da je bilo v vrstah NOV in POJ nad 70% mladine. Organizacija SKOJ je bila močan politični činitelj. S svojim vzgledom je mobilizirala mladino v boj proti okupatorjem in domačim izdajalcem. Skojevci so bili v partizanskih enotah najboljši borci, vedno so bili na razpolago za posebne sabotažne skupine, za bombaše, minerje, hitrostrelce, izvidnike itd. Nikomur ni bilo žal mladega življenja za svobodo nas vseh.

V dneh, ko bomo proslavljali 32. obletnico ustanovitve SKOJ, se bomo spomnili nešteti borb, mnogih narodnih herojev, ki so zrasli v vrstah Skojevske organizacije in zadajali s svojo nadčloveško borbenostjo, hrabrostjo in požrtvovalnostjo smrtne udarce okupatorjem. Neštetih izmed njih so se žrtvovali za svobodo do kraja — padli so v borbah, ječah in mučnicah za domovino. Na Dolenjskem, na travniku nad Gornjo Težko vodo, je darovala svoje

življenje za svobodo tudi Majda Silc, narodni heroj.

Ogromno so pomagali naši vojski in in zaledju tudi Skojevci, ki so delali med vojno doma po navodilih Partije in Osvobodilne fronte kot terenci, v gospodarskih in ostalih komisijah, zbirali so hrano, požigali skladišča okupatorjem, raznašali literaturo in pošto, letake, knjige itd.

Za ideje, za katere so padli tisoči in desetstisoči Skojevecv in ostalih mladincev ter mladink med vojno, smo odgovorni vsi, ki smo ostali živi. Njihovo pot nadaljuje Ljudska mladina Jugoslavije. Od Skojevecv se uči naša mladina ceniti življenje, delo, borbo in ljubezen do domovine in svobode. Ustvarjanje socializma je nadaljevanje borbe izza dni NOB. V tem duhu izvršujemo naše naloge, s tem spominom se oddolžimo na proslavah ob 32. obletnici ustanovitve SKOJ padlim tovarišem in tovarišicam. Njihovo oporoko nosimo v naših srcih.

Ribničani in njihove skrbi

Prosvetno delo v Ribnici se je v prvi polovici letošnjega leta zelo razmahnilo. Imeli so precej dobro uspelih iger, nekajkrat je nastopil tudi domači veselilni teater. Zadnje čase pa je nastal zastoj. SKUD »Tone Majnik« preživlja menda precej hudo krizo.

Izjema je Ljudska knjižnica, ki je mogočna veja kulturnega življenja. Je pa vedno tako. Ako stoji na čelu kateregakoli odseka močna oseba, odseki živahno gibljejo. Hočem reči, da knjižnico vodita učiteljici, ki sta v učiteljski službi že upokojeni, vendar pa nosita v sebi še toliko živosti in volje, da knjižnica ne le samo deluje, ampak je tudi močno kulturno gibalno za vso ribniško dolino in je vzgled vsem ostalim krajem. Pomisliti je treba samo, kako je knjižnica nastala: iz malih knjižnih zbirk, ki so jih dobili po hišah leta 1946. Danes so te knjige že v knjižnem arhivu, kajti skoraj vse so bile vsebinsko precej slabše. Vse boljše knjige pa so med vojno uničili okupatorji in njihovi hlapi. Danes ima knjižnica že 2579 dobrih, kulturno važnih knjig. Zastopani so vsi slovenski klasiki in največji pisatelji.

Zanimivo je, po kakšnih knjigah študenti najbolj posegajo. Bevka si je izposodilo 257 citatejev, za njim pa sledijo: Jurčič (245), Jack London (147), Jules Verne (144), Milčinski (96), Flinčar (94). Na dela naših pesnikov so bralci skoraj pozabili, kajti le 10 obiskovalcev knjižnice je poseglo po njih. Iz tega lahko sklepamo, da je največ bralcev iz vrst dijakov in ljudskošolske mladine. V svoji kartoteki ima knjiž-

TUDI V TOPICAH SE ŽE PRIPRAVLJAJO

Kulturno umetniško društvo v Dol. Toplicah je te dni že začelo s pripravami za prosvetno delo v jesenskem in zimskem času. Ljudje radi obiskujejo teletenska filmska predvajanja, saj vsakokrat napolnijo obsežno dvorano v zadružnem domu. Poleg filmskih predstav pa bo začela s prireditvami tudi dramatska družina, ki že pripravlja prvo delo za novo sezono. Igralcev je letos precej več in bodo lahko priredili marsikaj lepega in poučnega. Kmalu bo začela s predavanji tudi Ljudska univerza, ki bo tudi letos segala po zanimivih vprašanjih s področja poljudne znanosti, gospodarstva, zemljepisja, zgodovine itd. Veliko zanimanja pa bo sprožil tudi kuharski in prikojevalni tečaj za gospodinjice in dekleta. Kulturno umetniško društvo pripravlja tudi

proslavo 400-letnice slovenske knjige. Da bo načrt ljudsko-prosvetnega dela čimbolj uspešen, bodo pri njegovi sestavi sodelovali odbori množičnih organizacij, ki bodo nato tudi skrbeli za dober obisk kulturno-prosvetnih prireditev v Toplicah.

D. G.

Invalidi okraja Trebnje so izvolili delegate za kongres

Ob udeležbi izvoljenih zastopnikov vseh krajevnih invalidskih organizacij so v preteklem tednu izvolili v Trebnjem delegate za III. kongres Zveze vojnih invalidov. Okrajnemu odboru je pristvoval zastopnik Glavnega odbora ZVVI Slovenije Avgust Erjavec, poročilo s političnim pregledom pa je podal sekretar okraj. odbora ZVVI Anton Kralj. V razpravljanje so posegli mnogi delegati in poudarjali našo borbo za mir na svetu, obravnavali pa so tudi splošna vprašanja organizacije. V štirih krajevnih odborih ZVVI so invalidi zbrali 7000 din za kulturni dom Slovencev v Trstu, pri gospodarski obnovi pa so opravili 6700 ur prostovoljnega dela. — Za delegata na III. kongresu sta bila izvoljena z vsemi glasovi Avgust Durjavec, podpredsednik GO ZVVI, in Anton Kralj, tajnik okr. odbora ZVVI v Trebnjem. — Po sprejetih sklepkih so poslali invalidi trebanjskega okraja pozdravno resolucijo GO ZVVI in CK KPS. Z. A.

V spomin 32. obletnice ustanovitve SKOJ

Za 32. obletnico ustanovitve Saveza komunistične mladine Jugoslavije, ki bo 10. oktobra, se pripravljajo mladinci in mladinke trebanjskega okraja s kulturnimi prireditvami, ki bodo na predvečer oblenice v vseh večjih krajih. 10. oktobra bodo sestanki mladine posvečeni spomnim delu skojevske organizacije.

SLAVKO KASTELIC: Vsem, ki vzgajajo v šoli, v vzgojnih domovih, doma ali kjerkoli

Glavna naloga prosvetnega delavca je vzgajati. Moralna obveznost vsakega vzgojitelja je, da izpolni to nalogo požrtvovalno, kakor so jo naši borci, ko so se z orožjem borili za svobodo delovnega človeka. Tako nas uči naša Partija, ki nas je v najtežjih dneh vodila in vzgajala. Naša šola je rastila z borbo.

Šola na osvobojenem ozemlju je pomnilna sobojevnika, bila je do kraja vključena v osvobodilno gibanje. Kjer tega ni bilo, smo jo rajši ukinitili; bolje nobene šole kot napačno šolo! Solstvo je pomenilo za učiteljstvo in mladino neustrašen boj. Ustanavljanje takih šol je bila ljudska manifestacija za svobodo, dokaz splošnega zanimanja za rešitev naših kulturnih vprašanj.

In danes? Šola je še vedno na mrtvi straži; tu ni odstopanja! Vzgojno delo se nadaljuje, le prilike so lažje, čeprav imamo še objektivne težave. Nadaljevati moramo borbo proti tuji in domači reakciji, da očujemo pridobitve našega osvobodilnega boja, ker te pridobitve niso le politične in gospodarske, ampak tudi kulturne. Neštete žrtve nas obvezujejo; izdajali bi, če ne bi nadaljevali z delom na temeljih, ki so jih

hteva odkritosrčno ljubezen do ljudstva, požrtvovalnost, hrabrost, sovražstvo in budnost do nasprotnikov, delo za skupnost v skladu s svojimi sposobnostmi, zavestno delovno disciplino in spoštovanje enakopravnosti vseh narodov!

To so bistveni odnosi posameznika do skupnosti. Obravnavanje tega odnosa je najvažnejše vprašanje naše vzgojne teorije, našega dela. To poglavje je dobro obdelal Makarenko, ki je dejal, da je edina pot za razvoj osebnosti njeno vključevanje v kolektiv.

Ko vzgajamo kolektiv, moramo premagovati ostanke individualistične, buržoazne miselnosti. Vedeti moramo, da je oblikovanje kolektiva ideološka borba! Z vso silo se moramo boriti proti dvojni morali buržoazne družbe: morala za parado, morala za vsakdanje življenje (Makarenko). Po prvi morali si moral dati zadnje sračko, nastaviš desno in levo lice, po drugi morali pa se je pasla individualistična grabeljivost in sebičnost. Ta težka mora buržoazne vzgoje se danes prav dobro čuti še v mestih in podeželju, kjer kmet zlasti pri odkupih vidi samo svoj jaz — čeprav na drugi strani hodi v cerkev in paradno zdihuje: »Ljubite se med seboj!«

Zgodovina delavskega gibanja dokazuje, da je težnja koristiti skupnosti najmočnejša gibalna sila za vzgojo posameznika. Naša osvobodilna borba nam

Vas St. Janž v trebanjskem okraju s svojo okolico je bila med okupacijo zelo prizadeta, saj je bilo nič manj kot dva tisoč prebivalcev prisilno izseljenih iz svojih domov v razna nemška in italijanska taborišča, domovi pa so bili požgani in porušeni.

Danes pa ima vas je precej drugačno lice. Domovi so obnovljeni, gospodarstvo se lepo razvija. Največji razmah pa so prebivalci St. Janža dosegli pri kulturno prosvetnem delu. Ze leta 1948 so ustanovili kulturno umetniško društvo »Milan Majcen«, v katerem je vključena predvsem mladina. Pod vodstvom šolske upraviteljice tovarišice Ljudmile Burja so imeli že več nastopov, ki so bili prav zadovoljivi. Sami so preuredili tudi dvorano in postavili nov oder, ki za njihove potrebe popolnoma zadostja. Poleg odra so napravili garderobo, napeljali električni tok in namestili reflektorje. Pred kratkim pa so ustanovili marionetno lutkarsko gledališče, ki se že pripravlja za predstavo. Za cicibančke in pionirje bodo

igrali »Začarani gozdiček« in »Tri želje«. Pobudo za ustanovitev lutkarskega odra je dal tov. Mirko, ki je že v dijaških letih sodeloval pri lutkarjih v Ribnici. Pred kratkim pa je obiskoval tečaj, ki ga je organiziral Izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije.

Tudi tamburaški zbor, ki je sestavljen iz nadarjenih mladincev, kaže lep napredek. Glasbene vaje imajo redno dvakrat na teden in se jih vsi z veseljem udeležujejo.

Prosvetno delo v St. Janžu kaže iz dneva v dan večjo voljo za napredek ter dvig kulturnega življenja na vasi, ki je ne samo v St. Janžu, marveč tudi v okolici zelo potrebno.

14. oktobra bodo odprli prenovljeni Prosvetni dom, lutkarji pa bodo prvič nastopili s predstavami »Začarani gozdiček« in »Tri želje«. Iz Senovega so povabili SKUD »Bhor«, ki bo za ta dan poslalo v goste svojo priznano pionirsko godbo na pihala, ki je znana že po vsej Sloveniji. Na prireditvi pa bodo sodelovali tudi člani mladinskega kinoamaterskega krožka iz Trbovelj, ki bodo ozvočili vse vasi, v novi dvorani pa bodo predvajali film. Po prireditvi bo vesela zabava s trgatvijo. Cisti dobicek je KUD določilo za nadaljnjo ureditev doma ter lutkarskega in gledališkega odra.

Tako delajo v St. Janžu na Dolenjskem. Kako pa v drugih vajah trebanjskega okraja? Kako je z njihovim prosvetnim delom? Vsekakor bo treba tudi po teh krajih v zimski sezoni bolj prijeti za delo na prosvetnem področju. S tem bomo sovražni propagandi v trebanjskem okraju, ki je naperjena tudi proti našemu prosvetnemu delu, dokazali, da je naša kultura in prosveta tesno povezana s Komunistično partijo in da se ne pustimo strahiti od sovražnih klevet, ki skušajo zatirati razvoj prosvetnega življenja na podeželju.

M. P.

FANTJE Z VISA V DALMACIJI POZDRAVLJAJO DOLENJCE

Tovariš Albin Staniša iz Regrče vasi nam je poslal z otoka Visa v Dalmaciji pozdrave. Takole piše na dopisnici:

»Sest Dolenjcev nas je tudi na otoku Visu v Dalmaciji in vsi težko pričakujemo Dolenjski list, ki nam prinaša novice iz ožje domovine. Zelo nam ugajajo številni dopisi iz raznih krajev, novice iz gospodarstva in kulturnega življenja. Veseli smo tudi vesti o obnavljanju Novega mesta. Vemo, da se bomo začudili tlakovani cesti skozi mesto in vsem, kar je novega doma. Želim tudi drugim vojakom-Dolenjcem, ki služijo vojaški rok na Jadranu, da bi postali redni naročniki Dolenjskega lista, vsem njegovim bralcem v domačih krajih pa pošiljamo prav lepe pozdrave!«

Starši, znanci, sorodniki — naročite tudi vi sinovom, bratom, bratrancom in prijateljem, ki služijo vojaški rok po vseh krajih Jugoslavije, Dolenjski list! Hvaležni vam bodo za pozdrav iz domačega kraja!

Popravek tiskovne pomote

V 38. številki Dolenjskega lista z dne 22. 9. 1951 je treba popraviti naslednje tiskovne pomote:

V gradivu, objavljenem pod skupnim naslovom: »STARO, PREIZKUSENO SEDSTVO: IZMISLENI OTROCI. BOLEZEN. REVŠČINA« se glasi 2. in 3. vrsta drugega odstavca pravilno takole:

»Milinar Plajbek z Globo je dobil 2 vroči ameriške moke.«

V tretjem odstavku istega gradiva pa se glasi 15. vrsta pravilno takole: »Cilka Avsee iz Gornje vasi je obiskala ...«

Pozabili ste

morda poravnati zaostalo naročnino za Dolenjski list. Naša številka pri novomeški Komunalni banki je 616-190322-1. Položnico ste dobili hkrati z opominom. Da boste lahko nepretregoma prejemali tednik in se izognili dragim stroškom za opomine, vas prosimo, da nam takoj nakazete naročnino do konca leta 1951.

Uprava DOLENJSKEGA LISTA

to prepričljivo dokazuje. Za srečo skupnosti so se čudovito razvijale energije posameznika. Cela vrsta neznanih mož in žena, ki je prej nevidno živela, se je v skupni borbi dvignila v heroje in junake!

Vzgoja kolektiva je naša vsakdanja naloga v šoli in izven šole. Nekateri prosvetni delavci rešijo svojo nalogo tako, da učijo v šoli, se pogovarjajo tudi o vsakdanji problematiki — in nič več! Vsa njihova ostala dejavnost pa živi v nasprotju. V njih živita dva človeka: službena dolžnost in privatna vsakdanjost!

Naša dolžnost torej ni samo vzgajati kolektiv, ampak se z vsem srcem v njega tudi vključiti; le tako bomo imeli uspehe v našem šolskem in izvenšolskem delu!

Naša prosvetna politika se zrcali na naslednjih načelih: kultura mora postati last ljudstva, kulturne pridobitve morajo biti last vseh narodov Jugoslavije. (Djilas).

Prvo načelo pomeni, da morajo postati kulturne pridobitve in sredstva, n. pr. šole, znanstvene ustanove, tisk, film, radio, itd. dostopne vsem ljudskim množicam.

Drugo načelo ali narodno načelo: Jugoslavija kot celota mora pomagati onim narodom, ki imajo manj materialnih kulturnih sredstev.

terialne pogoje, zgraditi industrijo, šole, dvorane itd.

Napravili smo že ogromen korak; lahko odkrito povemo, da doživljamo kulturni razvoj, kakršnega si ni mogla zamisliti stara Jugoslavija. V šolskem letu 1938/39 smo imeli v Sloveniji 1949 vseh vrst šol, v šolskem letu 1947/48 pa že 17.318 vseh vrst šol — skoraj 100 odstotkov več. To je ogromen korak! Naše ljudske množice kažejo neutrušen glad po dobri knjigi, po izobrazbi!

Prav zaradi tega se je organizacija našega šolstva temeljito spremenila. Sleherni državlan mora dobiti izobrazbo, ki mu bo dala vse možnosti razviti svojih sposobnosti v kolektivno delovnega ljudstva. Prehod iz osnovne šole v nadaljnje šole poteka brez vsakih ovir, sleherni lahko pride do najvišje izobrazbe. Ni več umetnih kapitalističnih ovir, ki so zabanjevale delovnemu ljudstvu izobrazbo.

Naša glavna slabost je pravzaprav ideološka slabost in pa pomanjkanje kritike. Naš tempo izgradnje socializma je tak, da brez čistih pojmov ne bomo mogli pravilno uporabljati materialnih kulturnih sredstev tako kakor je treba. Zato je razvoj kritike na vseh področjih našega dela življenjskega pomena. Ta kritika mora biti predvsem usmerjena proti reakcionarnim nazorom, proti vsemu tistemu, kar mora umirati pri graditvi novega življenja!

(Konec prihodnjic)

IZ NAŠIH KRAJEV

VOODOV JE CEVI SO. VODE PA NI...

Ze več kot leto dni ležijo na križišču cest pri hotelu Kandija v Novem mestu nove cevi, ki so pripravljene za položitev od rezervarja na Grmu do kandjiškega mosta. Ker je dosedanja zmožljivost vodovoda premajhna, je treba zamenjati stare cevi z novimi večjega premera. Smola pa je v tem, da je treba za nove cevi nov jarek, za kopanje jarka pa je treba ljudi; sami krampl in lopate, katerih je dovolj pripravljenih, ne zadoštujejo. Mestni ljudski odbor je pričel s kopanjem jarka od rezervarja navzdol in sicer samo s stalno delovno silo. Navzile temu, da je to mnogo premalo, so že izkopali jarek do ceste in se nekaj deset metrov ob cesti proti mestu. Cevi so že razpeljane in jih bodo v kratkem začeli polagati. Ko bi se kdor koli spomnil in prišel na pomoč s prostovoljnimi delom, bi šlo seveda delo veliko hitreje naprej. Mestni ljudski odbor ne more delati čudežev z ragnopolitvijo delovne sile in s kreditom. Vsaki, ki preklinja tovariša Liparja in vodovod, če ni vode kakor si je zaželel, naj se spomni na te vrstice...

daljšnjem tekmovanju še mnogo pridobila. Kar bo pomeno ne le za posameznika, temveč za ves center predvojaške vzgoje.

Tako zelo in se vzgaja mladina predvojaške vzgoje v Strahli.

PREDGRAD OB KOLPI

Pred desetimi leti so pričeli graditi od vasi Dola preko Laz, Vrtič in Bilpa, cesto, ki pa na žalost še danes ni dokončana. Vsa dela so se tedaj ustavila sredi pota. Kako lepo bi bilo, če bi domačini vendar dogradili še drugo polovico ceste, saj to bi bilo v prid njim samim. Tudi gospodarstvo in medsebojna povezava vasi bi se na dobri cesti lahko še bolj razvila.

Na tej cesti so večkrat srečali Belokranjci, ki nosijo na Bilpo popravljalni sekire in drugo orodje. Pravijo, da so za taka popravila najboljši bilpanski kovači, ki imajo tudi težki bat na vodni pogon potoka Bilparice. J. S.

V SKOVCU JE GORELO

V noč od 25. na 26. septembra je v vasi Skovec pri Veliki Loki požorelo do tal gospodarsko poslopje posestnice Ane Pevec. Vzrok požara še ni znan. Ljudska milica pa zadevo preiskuje.

DVE POMLADI V STOPIČAH

Na šolskem vrtu v Stopičah se je pred kratkim v drugič popolnoma razveljavila jablana, tako da so njene veje hkrati nosile plodove in nove cvetje. Poznanji je začelo tudi novo listje. Če pred tem pa je drugič cvetel tudi bezeg. Zanimiva igra narave je vzbudila splošno pozornost.

KAM BO SEL PRESEZEK DRVI?

Tako se sprašujejo potrošniki Črnomlja, ker ugotavljajo v mnogih primerih izredno slabo mero pri preletih drvih. Razlika pri celotnih količinah znaša večkrat tudi četrt metra. Nakaznice za drva oddaja potrošnik v pisarni OZKZ, kjer plača tudi znesek za celotno količino, tu pa prejme nato potrdilo, s katerim dvigne drva na skladišče. Prvotno so drva dejali v skladišče na postaji, sedaj pa jih dele na skladišču Kmetijske zadruge.

Manjko v drvih so potrošniki opazili že na prvem in tudi na drugem skladišču. V primeru, da je potrošnik takoj po prevozu drv na dom zahteval komisijo, da bi na lice mesta ugotovila, koliko jih je, se je službenec izgovarjal na vse mogoče načine, samo na ponovno merjenje ni pristal.

11. septembra je neki službenec reknil, da mora biti mora dajati potrošnikom točne mere, ko pa že sama premera od drugih zadrževalni, kot je treba. Neka zadruga, ki bi dejansko morala oddati 9 m drv, jih je oddala samo 8 metrov. Tak primeri so seveda možni, vendar pa ne smejo na račun brezvestnih zadrževalni potrošniki potrošnikov. Potrošnikom je znano tudi to, da po prvih godarstvu zadruga lahko odkupujejo ali izdelujejo drva v lastni režiiji z 10% nadmerno, katera je predvidena za kritje takih in podobnih razlik. Potrošnik, ki drva poštno plača, zahteva tudi pošteno mero, kakor mu pripada.

Kaznivost je, da bo pri takih razlikah v meri nastal kmetijski zadrževalni pri drvah presežek; vračanje pa je, če bo šel ta presežek v dobro zadruge ali posameznikov, ki se bodo v tem primeru okoristili na račun potrošnikov. M. F.

Pred nekaj leti najslabši - danes najboljši je krajevni ljudski odbor Preloka, ki je bil v minulih letih 1946 in 1947 eden najslabših KLO v okraju Črnomelj. Tedaj je bil pri vseni delu pasivna in so ga utirali okrajnega ljudskega odbora upravičeno grajali. Danes pa se je že tako poparilo, da je eden najboljših v Beli krajini. To je predvsem zasluga tajnika, ki se dobro zaveda svojih dolžnosti in je pri delu zelo pošten in vredljiv. Gospodarske naloge izvaja dosledno, pa tudi v administraciji ne zaostaja za drugimi. Ker je kraj precej oddaljen od Črnomlja, so pred nedavnimi pričeli postavljati telefonsko napeljava od Vinice do Preloke. Dela napredujejo pravo dobro navzile oviram, ki jih povzročajo nekateri posamezniki. Pri reorganizaciji krajevnih ljudskih odborov je predvideno, da bo KLO Preloka ostal še v bodoče, priključiti pa se mu bodo še nekateri vasi KLO Marindol, ki je doslej spadal pod Hrvatsko. P. J.

PRED NEKAJ LETI NAJSLABŠI - DANES NAJBOLJŠI

V pripravah za povratni atletski dvoboj z reprezentanco Srednjega tržiškega ozemlja so dosegli 22. septembra novomeški atleti te-le uspehe: 60 m - ženske: Milena Svetličič 8.9 (Mladinski rekord Slovenije je 8.1 in je Svetličičeva dosegla nazivno slabemu tekaškim lep uspeh). Ferioli Simona 9.0. 100 m - mladinci: Pate Ivan 7.9. Zagar Ljubo 8.0. - mladinke: Jenič Marija 2:53.4 (Jeničeva je v teku na 900 metrov deveta v Sloveniji; tokrat je tekla veliko slabše kot običajno, ker je bilo tekašice spozko in ni imela konkurenco). 400 m - moški: Krhin Miha 1:01.8. Blatnik Vinko 1:02. 1500 m - moški: Lenart Franc 4:30.3. Šuštar Janez 5:05.0 (Lenart je sposoben tekač, ki na treninge prihaja bolj redko). Met krogle: člani - Dolenc Luka 10.44. Agnič Andrej 9.85. Met kroglice, mladinci: Zagar 10.74. Pate 10.65 (Dolenc Luka je v lestvici najboljših metalcev v LRS na desetem mestu z metom 11.83 m).

Restavracija Buffet

MLO NOVO MESTO
Dilančeva ulica

FIZKULTURA · ŠPORT SAHN

NUDIMO VAM
OB VSAKEM
CASU MRZLA IN
TOPLA JEDILA
PIJACE VSEH
VRST
OBISCI TE
NAS!

MLADINCI PREDVOJAŠKE VZGOJE IZ STRAZE PIŠEJO

V čast obletnice ustanovitve JA, ki bo 22. decembra, se mladina predvojaške vzgoje v Strazi pripravila in učil. Kakor vsi delovni kolektivci v naši državi, tako tudi mladina predvojaške vzgoje tekmuje, da bi se usposobila za dobro čuvarje socialistične Jugoslavije.

Dosedaj je mladina predvojaške vzgoje v Strazi opravila še okrog 450 delovnih ur pri postavljanju spomenika v Vavti vasi, pri urejanju strelišča, za zadrževalni dom v Strazi itd. Poleg tega pa je mladina sodelovala na večjih manevrih, da spozna našine borbe.

Veliko zanimanje pri prebivalcih Vavte vasi, Straze, Jurke vasi, Rumanje vasi ter okolice je vzbudil manevr ob priliki 9 letnice Rške ofenzive, katero je organizirala Zveza borcev Vavte vas z namenom, da ljudstvu prikaže veliko borbo naših herojskih borcev v Rški ofenzivi proti okupatorju, ki je zbral vse svoje najboljšo četo, da bi uničil partizansko vojsko, kar pa se mu ni posrečilo.

V nedeljo 16. septembra je prikazala mladina predvojaške vzgoje Straze in Toplice zanimivo vajo s partizani. Zaradi »svoznikarji« ter je morala braniti Vavte vas, mladina predvojaške vzgoje iz Toplice pa je bila partizanski napadalec v smeri od Toplice preko Vavte vasi. Pregnati je moral sovražnika iz vasi preko mostu v Strazi, kjer za je pričakovano zasada istega centra z nalogo, da umikajočega se sovražnika udari oziroma napade v hrbet.

Točno ob 14. uri popolnoma so se sovražno kolono spoprijela s partizani. Zaradi neredne napada z vseh strani so se v neredu umikale v vas. Partizani so z veliko hitrostjo napadali ter sovražnika preganili čez most, kjer ga je zopet prestregla partizanska zasada. Sovražnik, ki je uvidel, da je partizanska vojska prodirala, ni bil v stanju niti podminirati mostu; spustil se je v beg proti železniški postaji, kjer se je borba končala.

Petek borbe je ljudstvo z zadovoljstvom spremljalo, kar dokazuje to, da so bili ljudje že nekaj metrov takoj za napadalnimi edinicami, samo da so imeli dober pregled.

Po končani borbi je bil splošen pregled borbe. Komendant tov. Anton Strišča, rezervni oficir in borec od leta 1941, je mladince pohvalil ter jim čestil na doseženem uspehu. Po pregledu sta odšla oba centra predvojaške vzgoje v Dom ljudske prosvete, kjer je imel govor tov. Novljan, ki je pozdravil tudi mladince predvojaške vzgoje in jim čestil na doseženem uspehu v manevru.

Pri vsem tem moramo se pojasniti, da je bila mladina disciplinirana ter bo v naš.

Kino

KINO NOVO MESTO PREDVAJA:
Od 5. do 8. oktobra: francoski film »Tono in Tončka«. Predfilm: Filmske novice št. 33.
Od 9. do 11. oktobra: »Sestri iz Bostona«. Predfilm: »Zaradi onega zjutraj«.
Od 12. do 15. oktobra: »Eroica«. Predfilm: Filmske novice št. 34.

OGLASI

ZAMENJAM malo posevstvo, 2 hektarja rodovitne zemlje z vinogradom, hišo in gospodarskim poslopjem za primerno ali tudi manjše posestvo, event. tudi brez vinograda, vendar pa v bližini Novega mesta Naslov v upravi »Dolenjskega lista«.

OBVESTILO NAROČNIKOM

Vsem našim naročnikom, ki so z naročnico v zaostanku, razpolijamo te dni položnice z navedbo zaostankov in dolga na naročniku. Prosimo jih, da dolžni znesek takoj nakazujejo s tem za gotovo redno prejetjem tednika.

Uprav »Dolenjskega lista«

Zidno opeko

dobite po najnižjih cenah v okrajnem industrijskem podjetju »FRANKO OPEKARNA« PRELESJE PRI MOKRONOGU tel. št. Rupert 5, žel. p. Bistrica

ZAHVALA

Za DOLENJSKI MUZEJ je darovala Ana Strgar iz Kartaljeva dva na steklo slikani podobli. Darovalki se najlepše zahvalujemo. Posnemajte!

Uprava Dolenjskega muzeja v Novem mestu

OKRAJNA ZVEZA KMETIJSKIH ZADRUG - TREBNJE

odkupi preko svojih zadrug kmečke pridelke vseh vrst

Z A I Z V O Z ZA INDUSTRIJSKE CENTRE K M E T J E !

Prodajajte vse svoje pridelke kmečkim zadrugam, ki vam jih bodo plačale po najvišjih dnevnih cenah! Dvigajte svoje zadruge in koristite s tem sami sebi!

Predsednik krajevnega odbora ni vaški pastir

Jože Rodičevič iz Mihovca št. 5 pri Podgradu rad ob vsaki priliki stresa svoje nezadovoljstvo na organe ljudske oblasti. Posebno živahno mu teče jezik takrat, kadar je treba kaj prodati za skupnost. Tako je pred kratkim prinesel v pisarno KLO v Podgrad obrok davkov. Vprito ljudi je ob tej priliki ozmerjal predsednika KLO tov. Lojzeta Murna, češ: »Med vojno si nam požrl živino, sedaj boš pa davke.« Ko mu je predsednik namignil, da bodo kmalu volitve in da lahko tudi Rodičevič kandidira ter bo nato lahko pozikal, kako teče delo na krajevnom odboru, je nergač zabrusil predsedniku nazaj: »Saj nisem bik, da bi se tega dela lotil...«

Okrajno sodišče je pred dnevi počulo Rodičeviča, da se tako pred vo-

po zadnji strani temena in celo po hrbtu, kar gotovo ne govori v Slugov prid. Sodišče, ki je verjelo prijam, je ob obtežitvi okolnosti, da je bil Sluga zakrknjen in da je umoril mater, ki ima ved otrok, obodilo obtožena na devet let strogega zapora in omejitev državljskih pravic za dobo dveh let.

ZARADI STAREGA PETTOTAKA NA ZATOŽNO KLOP

Milan Černe, bivši službenec, in Franc Smolč, nočni čuvaj, oba iz Noveca mesat, sta se znašla pred sodniki v Novem mestu zaradi vnovčenja starega, neveljavnega denarja. Letos v juliju je Černe kupil od

Prva je zakonitost

Upravni odbor delavskega sveta opekarne Gradac je pred nedavnim odpustil z dela večje število delavcev z izgovorom, »da nimajo primernih kretenj na delu,« pri čemer se niso ozirali na sklenjene delovne pogodbe. Delavci, katerim se odločilo niso zdele utemeljene, so zadevo prijavili Poverjenstvu za delo pri okrajnem ljudskem odboru Črnomelj. Ti so potem prejeli plače tudi za čas, k o niso bili na delu. Ostali delavci pa, ki se niso pritožili niso dobili ničesar, čeprav jim ravno tako pripada. Upravni odbor ni na seji vodil nikakega zapisnika, čeprav se je v odločbi skliceval nanj. Ugotovljeno je bilo, da so vodili samo formalne zapiske. Zaradi takega nezakonitega postopanja nekaterih vodilnih organov, nastaja med ljudstvom nezadovoljstvo, zlasti med prizadetimi de-

Prva je zakonitost

lavci, ki se preživljajo izključno z delom svojih rok. Nekateri upravni odbori slabo pojumejo pravice in dolžnosti, ki jih imajo do podjetja in do delavcev, kar nam jasno kaže že ta primer, zato ni čudno, da se dogajajo take nepravilnosti, ki bi se sicer ne smele. Mnogo napak bi bilo odpravljive, če bi se take zadeve reševale na sindikalnih sestankih. F. J.

V Dolenjskih Toplicah so se žr pogovorili o odkupih za leto 1952

KLO v Dol. Toplicah se je ni vaških sestankih v preteklem tednu še pogovoril z gospodarji o odkupu kelih žit, maščobe in pitanih prašičev v letu 1952. Razpravljanje o obvezni oddaji belih žit je potekalo hitro in so predvideno količino hitro razdelili med posetnike-obveznike. Teže pa je šlo pri razdeljevanju obvez za mast n prašiče; gospodarje ovira predvsem nk oddaje. Vsi bi radi mast in prašiče čidali v jeseni, kar jim je najbolj prikladno zaradi pitanja živali. Pomenih so se tako, da bodo močnejši gospodarji poskrbeli za oddajo v pomladanskih in poletnih mesecih. Zelje vseh psameznikov seveda niso mogle biti izplinjene.

KAJ DELATA LJUDSKA INSPEKCIJA IN SVET POTROŠNIKOV?

Tako so spraševali frontovci IV. in V. terena v Novem mestu in mučičnem sestanku 19. septembra. Trikrat sov zadnjih osmih mesecih je govorili na sestankih o dveh sedanjih strojih državnega postva in pitališča v Novem mestu, ki se vedno ležita na dežju in soncu menda že od lanke jeseni. Čeprav je bila direkcija posestva že večkrat opozorjena na te stroje, enkrat tudi že v časopisu, vendar ni še nikosa ukrenila, da bi stroje spravila pod streh čudno, da tega ne vidi Ljudska inspekcija IV. terena!

Frontovci obeh terena so na sestanku razpravljali tudi o razmrah na trgu in v trgovinah. Čeprav sadje povsod gnije, posebno češnje, teh ni nič na trgu niti v trgovinah naših zadrug. Prav tako je s krompirjem Cene tržnih pridelkov so se vedno med najvišjimi v Sloveniji. Kar dokazuje, da zadruga še vse pretalo posejalo v trgovino. — Še marsikaj so pogovorili frontovci na zadnjem sestanku, nato pa so sklenili, da bodo imeli take sestanke bolj pogosto.

Na sestanku člansva OF II. in III. terena, ki je bil nekaj dni za gornjim sestankom, pa so člani O' spraševali, če velja dolžnost udeležbe nasestankih samo za nekatero člano, za drua pa ne. Ljudje so kritizirali, da jih MO OF ni seznanila s predvanjil o novem finančnem sistemu in zakonu, ki so izšli v zanjtem času. To bi prav lahko pojasnili tudi nekateri domači strokovnjaki; žal pa jih člani terenov nikdar ne vidijo na sestankih niti ne njihovih odraščalnih družinskih članov. Fr.

Restavracija Buffet

NUDIMO VAM OB VSAKEM CASU MRZLA IN TOPLA JEDILA PIJACE VSEH VRST OBISCI TE NAS!

Krogla - ženske: Erjavec Boža 6.90.

Skok v daljavo; moški - Rodič 5.75 m. ženske: Svetličič 4.35. Skok v višino; moški - Dolenc 160. ženske: Svetličič 120. Disk; - moški - Dolenc 87.30 (Tudi v metu diska je Dolenc šesti v Sloveniji. Če se mu posreji met 40 m, kar bi lahko dosegel z vztrajnejšim treningom, bi se uvrstil med naše najboljšie metalce). Disk; - ženske - Knaflič Lenča 23.90. (Knafličeva je deveta v lestvici najboljših metalok Slovenije v disku). Koglj - člani: Rodič 36.60; mladinci: Perpar 33.50.

V SMARJETI SO USTANOVIŁI FOTO KLUB

V preteklem tednu so ustanovili v Smarjetih pri Novem mestu novo foto klub. Pri ustanovitvi kluba je aginim članom pomagala Ljudska tehnika iz Ljubljane. Kje so bili organizatorji iz Novega mesta? Člani kluba trdijo, da v Novem mestu niso mogli dobiti pomoči, zato jim je pomagala k ustanovitvi kluba Ljubljana... Upamo, da bo zdrava »samorodnost« vključena kmalu v okvir Ljudske tehnike novomeškega okraja.

NEKATERI LJUBLJANSKI ŠPORTNIKI SO »NOBEL« LJUJDE

V nedeljo, 30. septembra bi moralo biti v Ljubljani finalno republiško tekmovanje atletske lige. Najprej je bilo določeno in objavljeno, da bodo nastopile samo naslednje ženske ekipe: Odred (Ljubljana), Litija in Krka iz Novega mesta. Na stadionu v Šiški pa so se zbrali samo - Novomeščani... Ne vemo za vzrok, zakaj ni bilo ostalih dejstvo pa je, da so nastopile samo naše atletice, kar je vplivalo tudi na njihove rezultate, ker so tekmovaly brez konkurence. Deležno vreme in slaba organizacija tekmovalja je prav tako ovirala potek tekmovalja. Najboljši rezultati so bili doseženi v: teku na 100 m, kjer je zmagala Feričeva s 14.6. ter v teku na 800 m, za katere je potrebovala Jeničeva 2:48. Svetličičeva je skotčila v višino 1.25 m. V metih so bili rezultati slabši, ker je bilo orodje blatno in teren zelo slab. V bodoče si želimo, ako bomo že nastopili v Ljubljani, boljšo organizacijo in boljše rezultate. Zaradi slabega vremena bi bili najbolj upravičeni ostali doma prav Novomeščani! Jg.

Če se vam mudí na poroko, nujen obisk, pogreb ali kamorkoli, pokličite

AVTOTAKSI
Z njim vam postreže PUTNIK, Novo mesto - telefon 108.

BELA KRAJINA SE ZE PRIPRAVLJA NA TECAJE

Okrajni odbor AFZ in okrajna sekcija žena-zadrugelj v Črnomlju pripravljata za prihodnje tedne več vrst tečajev. V Črnomlju je v dveh izlozbah vabilo za gospodinski tečaj, ki ga organizira okrajna zadruga sekcija žena. Začel se bo 15. oktobra. Žene v Metliki pripravljajo gospodinski tečaj, ki ga bo vodila tov. Romana Hanzel, sekretarka AFZ in upravnica diljaškega internata. Teaje pripravljajo tudi v Adlešičih, Podzemlju, Petrovi vasi in na Vinici. Na Radovci bo vodila tak tečaj učiteljica Zornova. Poleg gospodinskih tečajev, za katere je veliko zanimanja tudi v drugih krajih, pa bodo v Črnomlju, Metliki in na Vinici tečaj za pletenje copa. - Žene Bele krajine hočejo izkoristiti dolge jesenske in zimске večere s praktičnim in zanimivim delom. Odbornice AFZ bi lahko s pomočjo ostalih organizacij poskrbele za tečaje tudi v krajih, kjer doslej ni bilo takih tečajev. R. F.

V Srbiji bodo imeli občinske ljudske odbore

Ljudska skupščina LR Srbije bo na prihodnjem zasedanju obravnavala osnutek zakona o novi upravno teritorialni razdelitvi. Po novi razdelitvi se bodo krajevni ljudski odbori združili v občinske ljudske odbore. Zda je v Srbiji 2581 krajevnih ljudskih odborov, po združitvi pa se bo njihovo število znatno skrcilo. Sprememba bo tudi v tem, da bodo priključeni okrajem vsi mestni ljudski odbori, ki so bili doslej izven okrajev; samostojni MLO bodo ostali le v nekaterih večjih mestih. Z novo upravno razdelitvijo se bodo izpremenile tudi meje okrajev. Nekateri manjši okraji bodo odpravljeni, ker se bodo povečala področja dosedanjih ljudskih odborov.

Gozdno gospodarstvo

Novo mesto

ku pa je za svojo destilarno eteričnih olj v Orhu pri Podurnu vsako količino smrkovih, jelovih in borovih iglic

Gozdni posestniki, zadrugy in ostali nabiralec prejemajo za vsak kg iglic, dostavljenih v destilarno, po 1.10 din. - Na enem vozu naj bo pripeljana samo ena vrsta iglic, ki naj bodo po možnosti zložene v butare. Podrobnejša navodila dobite pri Gozdnem gospodarstvu v Novem mestu in v destilarni na Obrhu

Kupujte vedno odlične in trpežne izdelke

invalidskega strojno pletiljsvo podjetja Črnomelj

Izdelujemo puloverje, brezrokavnike, otroške garniture, maje z dolgimi rokavi in brez rokavov, pletene zavese in številne druge pletiljske izdelke. - Cene primerne, zahtevajte ponudbe!

Uredja uredniški odbor - Odgovorni urednik Tose Gošnik - Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Kapucinski trg 3 - Poštni predal 33 - Tekoči račun pri Komunalnem uradu v Novem mestu, št. 616-190323-1 - Četrtdelna naročnina 75 din, polletna 150 din, celoletna 300 din - Naročnina se plačuje vnaprej - Tiska tiskarna »Ljudske pravice« v Ljubljani